

Prof. dr. sc. Helena Blažić
Maja Batinica, dipl oec.

POREZNO OPTEREĆENJE RADNE SNAGE U HRVATSKOJ

Sažetak

U radu se uspoređuje ukupno porezno opterećenje rada u Hrvatskoj (uključujući ne samo porez na dohodak, već i doprinose posloprimaca i poslodavaca) – tzv. *porezni klin* sa onim država OECD-a.

Pokazuje se da ukupno opterećenje u Hrvatskoj nije toliko visoko. Ukupan porezni klin u Hrvatskoj je blago iznad prosjeka za zemlje OECD-a odnosno blago ispod prosjeka za zemlje EU članice OECD-a. Isto tako ovo opterećenje nije visoko usporedbi s novim članicama EU, koje su i države OECD-a.

Glavni činitelj ukupnog opterećenja nije porez na dohodak, već doprinosi posloprimaca (doprinosi iz plaća), što ukazuje na nužnost njihovog daljnjeg smanjenja.

1. Uvod

Porezno opterećenje u širem smislu (uključujući ne samo porez na dohodak, već i različite doprinose) važan je element ukupne konkurentnosti nacionalne ekonomije, s obzirom na njegov utjecaj na ukupne troškove radne snage. Veće ukupno porezno opterećenje ima negativan utjecaj, kako na ponudu, tako i na potražnju radne snage, ovisno o prevaljivanju poreza odnosno poreznoj incidenci.

U javnosti često prevladava stav da je radna snaga u Hrvatskoj previše oporezovana, što je jedan od elemenata koji negativno djeluju na zaposlenost odnosno sivu ekonomiju. U radu će se, koristeći tradicionalnu metodologiju OECD-a, pokazati da glavni «krivac» ne leži u poreznom sustavu u užem smislu tj. porezu na dohodak i oporezivanju plaća kao njegovog sastavnog dijela, već u doprinosima za socijalno osiguranje, čije se opterećenje mora promatrati u cjelini s onim poreza na dohodak. Isto tako, pokazat će se da ukupno opterećenje nije toliko izrazito visoko ako se uzmu u obzir razvijene ekonomije tj. države OECD-a.

Navedena metodologija OECD-a se već u različitim elementima i opsegu primjenjivala na Hrvatsku, pri čemu su materijali starijeg datuma ukazivali na nešto veće, a oni mlađeg datuma na nešto manje relativno ukupno porezno opterećenje (npr. Bejaković, 2004; Blažić, 1993; Blažić, 1995; Blažić, Nikolić, Pečarić, 1999; Blažić,

Drezgić, 2005; Blažić, 2006; Kesner-Škreb, 2007; Petrović, 2007; Sever, Blažić, Hadjina, 1997).

U radu se, nakon uvodnog dijela, iznosi metodološki dio, gdje se detaljno prezentira OECD-ova metodologija izračuna ukupnog poreznog opterećenja (porezi i doprinosi) bruto plaće odnosno troškova radne snage (tzv. porezni klin) na primjeru prosječnog zaposlenog. U slijedećem se dijelu navedena metodologija aplicira na Hrvatsku. Nakon toga provodi se usporedna analiza tj. međunarodna usporedba poreznog opterećenja bruto plaće odnosno troškova radne snage država OECD-a i Hrvatske za 2006. godinu. Na kraju se iznose zaključna razmatranja.

2. Metodologija

OECD već čitav niz godina, točnije rečeno od 1979. godine (OECD, 2005, str. 25) redovito u svojim edicijama «Taxing Wages» (prethodnog naziva «The Tax-Benefit Position of Production Workers») izračunava ukupno porezno opterećenje bruto plaće odnosno porezni klin za različite razine plaće pojedinca odnosno bračnog para, te različite tipove obitelji (npr. OECD, 2005, 2006 i 2007). Nedavno se navedeni podaci mogu naći i u okviru «OECD Tax Database», koja sadrži podatke od 2000. godine do danas(http://www.oecd.org/document/60/0,2340,en_2825_495698_1942460_1_1_1_1,00.html odnosno <http://www.oecd.org/ctp/taxdatabase>).

Navedena metodologija prošla je razvojni put, koji je karakteriziralo uključivanje većeg broja tipova obitelji, kao i prijelaz od prosječne plaće proizvodnog radnika (sektor D, samo manualni radnici) na prosječnu plaću tj. plaću izračunatu kao prosjek svih plaća u sektoru C-K (OECD, 2005, 2006). Bitno je napomenuti da je potonja plaća u pravilu nešto viša, što vrijedi i za Hrvatsku, čime se vrlo blago povećava i ukupno porezno opterećenje.

Ovaj rad neće se baviti variranjem poreznog opterećenja s obzirom na tipove obitelji, gdje važnu ulogu igraju obiteljske porezne olakšice, ali i negativni porezi tj. obiteljski gotovinski transferi (dječji doplatak), već isključivo temeljnim ukupnim poreznim opterećenjem radne snage. Stoga će se analiza usredotočiti na ukupno porezno

opterećenje temeljne osnovice – prosječne plaće zaposlenoga u sektorima C-K bez obitelji (samca bez djece).

Dvije su osnovne referentne osnovice za izračun ukupnog poreznog opterećenja. Prva je bruto plaća u odnosu na koju se računa opterećenje porezom na dohodak (putem oporezivanja plaća u okviru sintetičkoga poreza na dohodak¹), te doprinosima posloprimaca – zaposlenika (tzv. doprinosi «iz plaća» prema hrvatskoj terminologiji). Navedene se stavke iskazuju pojedinačno i zbirno. Bitno je napomenuti da ova davanja, prema intenciji zakonodavca, opterećuju same posloprimce tj. njihovu bruto plaću. To znači da bi se trebala prevaljivati na zaposlene, za razliku od npr. doprinosa poslodavaca (doprinosa «na plaće») koji bi se trebali prevaljivati na poslodavca.²

Druga referentna osnovica su ukupni troškovi radne snage za poslodavca. Dobivaju se pribrajanjem bruto plaći doprinosa na plaću (i eventualnih poreza na platne liste³). U odnosu na njih računa se tzv. «porezni klin» («tax wedge»), koji sačinjavaju sva porezna opterećenja - porez na dohodak, doprinosi posloprimaca i doprinosi poslodavaca (eventualno uvećani za poreze na platne liste) – iskazana kao postotak ukupnih troškova radne snage.

3. Izračun poreznog opterećenja radne snage u Hrvatskoj

Da bi se mogao započeti izračun sukladno metodologiji OECD-a, najprije se mora izračunati prosječnu plaću zaposlenog u sektorima C-K za 2006. godinu, koristeći podatke o prosječnoj mjesečnoj plaći navedenih sektora u RH, kao i prosječnom broju zaposlenih radnika u tim sektorima u 2006. godini (DZS, 2007).

---

¹ Uzimaju se u obzir samo standardne porezne olakšice, dakle one općeg karaktera koje ne ovise o konkretnim izdacima poreznog obveznika. Ukupno opterećenje poreza na dohodak uzima u obzir i lokalne poreze na razini prosjeka odnosno tipične lokalne jedinice.

² U praksi, naravno, stvarno prevaljivanje i ukupna porezna incidenca može značajno odstupati od navedenog obrasca, ovisno o mnogim elementima među kojima treba istaknuti stopu nezaposlenosti, elastičnost ponude i potražnje za radnom snagom, organiziranost sindikata...

³ Radi se o davanju koje je tehnički slično doprinosima na plaću, no ne ide u svrhe socijalnog osiguranja, već u zadovoljenje javnih potreba općenito. Javlja se rjeđe (npr. u Austriji je ovo opterećenje relativno visoko – 7,5% bruto plaće) i nije prisutno u Hrvatskoj. Tehnički tj. statistički se u ovoj analizi tretira zajedno s doprinosima poslodavaca (doprinosima na plaću).

Ukoliko se u formulu za ponderiranu aritmetičku sredinu uvrste gore navedeni podaci (X – prosječna plaća po sektoru, f – prosječni broj zaposlenih) dobije se ukupna prosječna plaća za sektore C-K:

$$\bar{X} = \frac{f_1 X_1 + \dots + f_k X_k}{f_1 + \dots + f_k} = \frac{\sum_{i=1}^k f_i X_i}{\sum_{i=1}^k f_i} = 6.434,40 \text{ kuna}$$

Slijedeći korak je izračun svih relevantnih davanja povezanih s plaćom odnosno radom u Hrvatskoj – poreza na dohodak, doprinosa iz plaće i doprinosa na plaću. Budući da u Hrvatskoj postoji i obveza plaćanja prireza, važno je naglasiti da je porez uvećan za iznos prireza. Stopa prireza u ovom primjeru odnosi se na grad Rijeku i iznosi 6,25%. Također, budući da je riječ o poreznom obvezniku – samcu bez djece, njegov osnovni osobni odbitak iznosi 1.600,00 kuna.

Kao što je poznato, opterećenje bruto plaće porezom na dohodak dobije se na način da se od bruto plaće oduzmu doprinosi iz plaće i osobni odbitak, te na tako dobivenu poreznu osnovicu obračuna porez na dohodak, čiji se iznos zatim poreza uveća za stopu prireza. Poslodavci na bruto plaću, kao što je uobičajeno, plaćaju doprinos na plaću.

Tablica 1 prikazuje postupak izračuna temeljnih veličina, kao i relevantnih relativnih veličina nužnih za izračun ukupnog opterećenja bruto plaće (porezom i doprinosima iz plaće), te ukupnih troškova rada svim davanjima.

Tablica 1: Ukupno porezno opterećenje prosječne bruto plaće i troškova rada u Hrvatskoj

Redni broj	Opis	Iznos
1.	Bruto plaća	6.434,40
2.	Doprinosi iz plaće (20%)	1.286,88
3.	Dohodak (1-2)	5.147,52
4.	Osnovni osobni odbitak	1.600,00
5.	Porezna osnovica (3-4)	3.547,52
6.	Porez	566,88
	3.200,00 x 15%	480,00
	347,52 x 25%	86,88
7.	Prirez porezu na dohodak	
	566,88 x 6,25%	35,43
8.	Ukupno porez i prirez (6+7)	602,31
9.	Neto plaća	4.545,21
10.	Doprinosi na plaću (17,2%)	1.106,7
11.	Troškovi rada (1+10)	7.541,11

Opterećenje bruto plaće porezom na dohodak ($8/1 \times 100$)	9,36%
Opterećenje bruto plaće porezom na dohodak i doprinosima iz plaće [$(2+8)/1 \times 100$]	29,36%
Opterećenje troškova rada porezom na dohodak, doprinosima iz plaće i doprinosima na plaću [$(2+8+10)/11 \times 100$]	39,73%

Izvor: autori

Vidljivo je da su doprinosi iz plaće nešto preko dvostruko veći od opterećenja porezom na dohodak, što ih čini glavnim elementom opterećenja bruto plaće (nešto preko dvije trećine). Štoviše, oni su, mjereno prema bruto plaći, veći i od doprinosa na plaće. Ukupni porezni klin za Hrvatsku iznosi gotovo 40%. Iako se ovaj iznos čini visokim, to se ne može sa sigurnošću tvrditi, dok ga ne usporedimo s istovrsnim podacima za zemlje OECD-a. Navedena je usporedna analiza provedena u slijedećem poglavlju.

4. Usporedna analiza poreznog opterećenja radne snage u Hrvatskoj i državama OECD-a

U nastavku rada slijedi Tablica 2 s podacima o opterećenju bruto plaće porezom na dohodak i doprinosima iz plaće, kao i o opterećenju troškova rada porezom na dohodak, doprinosima iz plaće i na plaću u Hrvatskoj i zemljama OECD-a.

Tablica 2: Usporedba poreznog opterećenja troškova radne snage u državama OECD-a i Hrvatskoj za 2006.

DRŽAVA	Porez na dohodak u bruto plaći	Doprinosi iz plaće u bruto plaći	Porez na dohodak i doprinosi iz plaće u bruto plaći	Porez na dohodak, doprinosi iz i doprinosi na plaću u troškovima radne snage
Australija	23,7	0,0	23,7	28,1
Austrija	14,9	18,1	33,0	48,1
Belgija	27,8	14,0	41,8	55,4
Kanada	16,8	7,4	24,2	32,1
Češka	10,0	12,5	22,5	42,6
Danska	30,2	10,7	40,9	41,3
Finska	23,9	6,8	30,7	44,1
Francuska	15,6	13,6	29,1	50,2
Njemačka	21,1	21,7	42,7	52,5
Grčka	8,7	16,0	24,7	41,2
Mađarska	19,7	14,3	34,0	50,0
Island	24,3	0,2	24,5	28,6

Irska	9,7	5,1	14,8	23,1
Italija	18,4	9,2	27,6	45,2
Japan	7,3	12,2	19,5	28,8
Koreja	3,4	7,2	10,6	18,1
Luksemburg	14,0	13,9	27,9	36,5
Meksiko	3,5	1,4	5,0	15,0
Nizozemska	13,4	22,7	36,1	44,4
Novi Zeland	20,9	0,0	20,9	20,9
Norveška	21,2	7,8	29,0	37,3
Poljska	6,3	25,8	32,2	43,7
Portugal	10,2	11,0	21,2	36,3
Slovačka	9,0	13,4	22,4	38,5
Španjolska	14,1	6,4	20,5	39,1
Švedska	24,1	7,0	31,1	47,9
Švicarska	10,8	11,1	21,9	29,7
Turska	15,5	15,0	30,5	42,8
Velika Britanija	17,6	9,2	26,8	33,9
SAD	15,7	7,7	23,4	28,9
OECD	15,7	10,7	26,4	37,5
EU-15	16,8	12,4	29,9	42,6
EU-19	15,7	13,3	29,5	42,8
Hrvatska	9,36	20,00	29,36	39,73

* troškovi radne snage = bruto plaća + doprinosi poslodavaca

Izvor: http://www.oecd.org/document/60/0,2340,en_2825_495698_1942460_1_1_1_1,00.html (tablica I.2.), <http://www.oecd.org/dataoecd/44/0/1942482.xls> i autori (izračun za Hrvatsku)

Tablica 2 sastoji se od četiri stupca. Prva tri stupca pokazuju opterećenje bruto plaće, odnosno davanja koja snose posloprimci, dok četvrti stupac prikazuje udio svih davanja u ukupnim troškovima radne snage.

Vidljivo je da je udio poreza na dohodak u bruto plaći najveći u Danskoj, Belgiji i Finskoj. Kod Australije i Novog Zelanda, kao i Islanda taj je udio relativno visok zbog toga što su u tim zemljama doprinosi za socijalno osiguranje (gotovo) u potpunosti integrirani s porezom na dohodak.

U Hrvatskoj taj udio iznosi svega 9,36%, što je relativno nisko opterećenje u odnosu na ostale države, posebice ako se uzmu u obzir prosjeci za OECD odnosno EU⁴. No, i bivše tranzicijske države članice OECD-a i nove članice EU u pravilu imaju nešto

⁴ EU 15 označava stare članice EU, dok EU 19 označava stare članice uvećane za 4 nove članice EU, koje su i članice OECD-a (Češku, Poljsku, Mađarsku i Slovačku).

niže opterećenje porezom na dohodak (s izuzetkom Mađarske), a isto vrijedi i za nešto manje razvijene mediteranske države EU (Grčku i Portugal).

Drugi stupac predstavlja udio doprinosa posloprimaca (doprinosa iz plaća) u bruto plaći. Odmah upada u oči najveći problem Hrvatske što se tiče poreznog opterećenja radne snage – veliko opterećenje doprinosima iz plaća. Hrvatska je među najopterećenijim zemljama – točnije rečeno sa navedenih 20% na čak 3. mjestu (odmah iza Poljske i Nizozemske). Takav je iznos čak dvostruko viši od prosjeka OECD-a. Inače, za sve tranzicijske države značajno je relativno visoko opterećenje doprinosima ("nasljeđe socijalizma")⁵, no navedeno je posebno izraženo u Hrvatskoj i Poljskoj.

Treći stupac prikazuje udio poreza na dohodak i doprinosa iz plaće u bruto plaći i zbroj je dvaju prije navedenih stupaca. Očito je da najveći udio ima Njemačka, a zatim slijede Belgija i Danska. Relativno visok udio poreza na dohodak i doprinosa iz plaće u bruto plaći u Hrvatskoj rezultat je prije svega, prethodno navedenog visokog opterećenja doprinosima. Udio poreza na dohodak i doprinosa iz plaće u bruto plaći u zemljama OECD-a je niži nego u Hrvatskoj, no za utjehu može služiti činjenica da je hrvatsko opterećenje negdje ne razini onoga EU, kao i prosjeka ostalih tranzicijskih zemalja članica OECD-a.

Posljednji stupac prikazuje udio svih davanja u troškovima radne snage – tzv. porezni klin. Gleda li se pojedinačno, uočava se da je taj udio najviši u Belgiji i Njemačkoj. Vidljivo je da je hrvatsko opterećenje između prosjeka OECD-a i EU.

Konačno, treba napomenuti da hrvatska pozicija, iako ne pretjerano povoljna, dinamički izrazito dobro napreduje. Naime, istovrsne analize prethodnih godina pokazuju napredak Hrvatske od porezno najopterećenije s obzirom na zemlje OECD do relativno porezno umjerenog opterećenja (Blažić, 1993; Blažić, 1995; Blažić, Nikolić, Pečarić, 1999; Blažić, Drezgić, 2005; Petrović, 2007; Sever, Blažić, Hadjina, 1997).

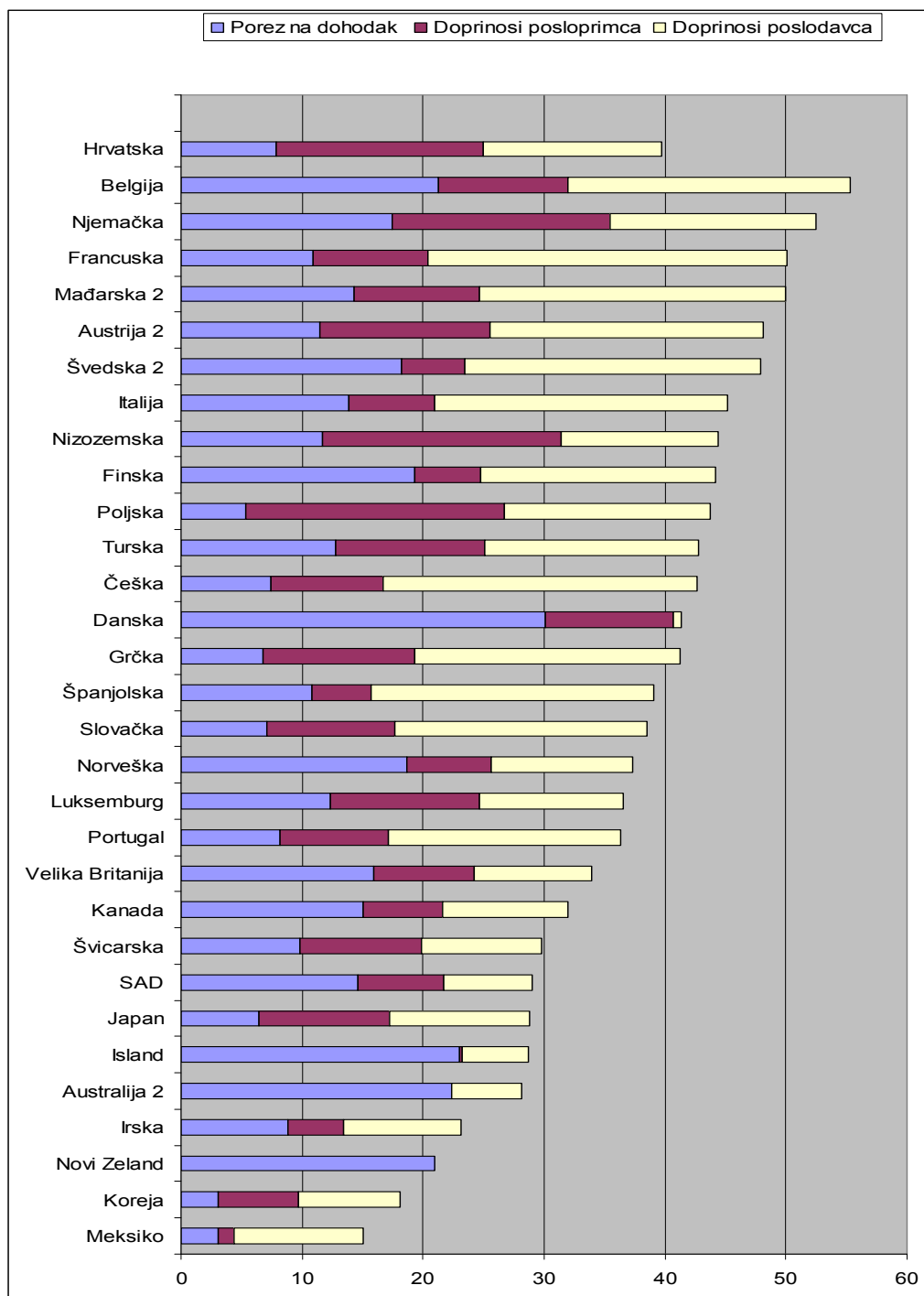
Za razliku od Tablice 2, podaci Grafikona 1 prikazuju detaljniju strukturu poreznog klina, iz čega su vidljivi pojedinačni udjeli poreza na dohodak, doprinosa posloprimaca i doprinosa poslodavaca u ukupnim troškovima radne snage.

---

⁵ Blažić, H.: op.cit., p.122.

Grafikon 1: Porez na dohodak plus doprinosi posloprimaca i poslodavaca kao postotak troškova radne snage, 2006., Hrvatska i OECD

1. Na razini prosječnog zaposlenog (sektori C-K) samca bez djece
2. Porezi na platne liste kod Australije, te doprinosi poslodavaca plus porezi na platne liste za Mađarsku, Austriju i Švedsku

Izvor: http://www.oecd.org/document/17/0,3343,en_2649_37427_38148433_1_1_1_37427,00.html (tablica 0.2.) i autori (izračun za Hrvatsku)

Grafikon 1 još vidljivije naglašava problematiku visokog troška radne snage. Također je još vidljivije da su doprinosi stavka koju je potrebno smanjiti kako bi se smanjilo opterećenje radne snage. Hrvatska je uključena u trend smanjenja doprinosa od početka devedesetih godina.

5. Zaključak

Ukupan porezni klin u Hrvatskoj je blago iznad prosjeka za zemlje OECD-a odnosno blago ispod prosjeka za zemlje EU članice OECD-a. Glavni činitelj ukupnog opterećenja nije porez na dohodak, već doprinosi za socijalno osiguranje i to oni posloprimaca. Oni su među najvišima u usporedbi sa zemljama OECD-a. Trend njihovog smanjenja, kao i smanjenja doprinosa poslodavaca, mora se nastaviti, kako bi se povećala konkurentnost hrvatske radne snage.

LITERATURA:

- BATINICA, Maja: Oporezivanje dohotka od nesamostalnog rada u Republici Hrvatskoj s posebnim osvrtom na oporezivanje plaća, diplomski rad, Rijeka: Sveučilište u Rijeci, Ekonomski fakultet, 2007.
- Bejaković, Predrag: Konkurentnost hrvatske radne snage u Hrvatskoj: stanje i problemi. U: P. Bejaković i J. Lowther (ur.), Konkurentnost hrvatske radne snage. Zagreb: Institut za javne financije, 2004, 1-13
- Blažić, Helena: Problemi oporezivanja dohotka fizičkih osoba, magistrsko delo, Ekonomska fakulteta, Univerza v Ljubljani, Ljubljana, 1993.
- Blažić, Helena: Porezna politika u funkciji razvoja malih i srednjih poduzeća. Zbornik radova Ekonomskog fakulteta u Rijeci, 13 (1995), 2, str. 239-250
- Blažić, Helena; Nikolić, Nikša; Pečarić, Mario: The Role of Fiscal Policy in Development of Entrepreneurship in Croatia, Proceedings of the International Conference - Business and Economic Development in Central and Eastern Europe: Implications for Economic Integration into Wider Europe. Torun: Nicholas Copernicus University of Torun, Faculty of Economic Sciences and Management, 1999, str. 621-631.
- Blažić, Helena.; Drezgić, Saša: Family Tax Treatment: A Comparative Analysis of Croatia and CEE, in Koch, Miloš (ed.): Business and Economic Development in Central and Eastern Europe, Brno University of Technology, Faculty of Business and Management, 2005.
- Blažić, Helena.: Usporedni porezni sustavi – oporezivanje dohotka i dobiti, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 2006., http://www.efri.hr/admin/dokumenti/H.Blazic_Usp_por_sustavi-knjiga.pdf
- Kesner-Škreb, Marina: Što s porezima u Hrvatskoj? Porezno opterećenje, oporezivanje dohotka, dobiti i imovine. Newsletter, Institut za javne financije, 34, rujan, 2007.
- Državni zavod za statistiku RH: Mjesečno statističko izvješće, XVI (2007.), 9 Zagreb.
- OECD: Taxing Wages 2003-2004, 2004 Edition. Paris: OECD, 2005.
- OECD: Taxing Wages 2004-2005, 2005 Edition. Paris: OECD, 2006.
- OECD: Taxing Wages 2005-2006, 2006 Edition. Paris: OECD, 2007.
- OECD Tax Database, <http://www.oecd.org/ctp/taxdatabase>, studeni, 2007.
- Petrović, Suzana: Porez na dohodak i doprinosi za socijalno osiguranje u Hrvatskoj 1994-2007. Revija za socijalnu politiku, 14 (2007), 3, str 415-426.
- Sever, Ivo; Blažić, Helena; Hadjina, Branko: Croatian Tax Adjustment to the EU and "Ecosocial Market Economy", Kandžija...et al. (ed.): Economic System of European Union and Adjustment of the Republic of Croatia. Rijeka, Trieste: Faculty of Economics, Facolta di Economia, 1997, pp.161-175.

